

Pòrtic

L'assistència, aquest trimestre, a algunes reunions de geògrafs o, millor dit, a reunions on s'han tractat qüestions d'interès geogràfic, ha reactivat, de nou, la disputació, sempre oberta, del paper del geògraf en el món d'avui.

Primer, fou a Barcelona a primers d'octubre, durant la I Trobada de professors de Geografia d'Escoles Universitàries de Magisteri, on intervingueren, també, alguns socis de la SOCIETAT CATALANA DE GEOGRAFIA: Arqué, Benejam, Calaf, Casassas, Garcia Lanceta, Gómez Ortiz, Jaume Mateu, MD. Olivé...

Després, fou a Olot el dia 23 de novembre, a la Jornada convocada per la Direcció General d'Administració Local de la Generalitat per tractar de les Demarcacions territorials municipals en la que, enmig de polítics, economistes, enginyers i urbanistes, participà un petit grup de geògrafs i socis de la SOCIETAT, com P. Alegre, Casassas, Estalella, Lluch, Llevadot, Mendizàbal, Rueda, etc.

Més tard, a Múrcia, es reuní del 16 al 20 de desembre el Congrés de l'Asociación de Geógrafos Españoles, amb l'assistència de geògrafs de tot l'estat espanyol, entre els que s'hi comptaven alguns professors socis de la SOCIETAT CATALANA DE GEOGRAFIA, com Albentosa, Bolòs, Carreras Verdaguer, Casassas, Clavero, Gómez Ortiz, Jardí, Majoral, Marín, Martín, Oliveras, Panareda, Pedro Plans, Rabella, Sabí, Sabiron, Sala, Vilagrasa...

Finalment, a Girona, els dies 20 i 21 de desembre es reuniren les Jornades de Debat sobre les carreteres i l'ordenació del Territori, organitzades per la Societat Catalana d'Ordenació del Territori i els Col·legis Oficials d'Arquitectes, d'Enginyers de Camins i d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics. Entre els assistents s'hi comptaven els socis Dolors Batallé i Lluís Casassas, qui hi presentà una Ponència.

¿Per què s'ha dit, al començament, que després d'aquests actes s'ha reactivat de nou la vella querella del paper que ha de jugar el geògraf en la societat actual? Aquesta, certament, és una vella qüestió plantejada en el camp de la geografia i a la qual s'ha intentat donar resposta des d'òptiques diferents. Sembla, ara, després de les converses tingudes aquestes darreres setmanes, que tornen a ésser considerades algunes idees que convindria retenir.

Cada dia, es veu més clar que la geografia, com qualsevol altra branca del saber humà, mai no pot mantenir-se políticament neutra i menys, encara, en els moments actuals en què els problemes es plantegen amb la màxima claredat i cruesa. ¿Com pot mantenir-se neutre el geògraf, com pot, el geògraf, deixar d'emetre judicis de valor en uns moments en què tots els conflictes socials plantejats demanen una solució ràpida i immediata, quan les condicions de vida urbana —que es vol posar de model de vida comfortable i progressiva— són tan dures i, al costat dels èxits exalçats coexisteixen situacions de veritable misèria i d'indigència que hom ja no sap si són bosses de pobresa o una forma generalitzada de discriminació i rebuig, com passa, per exemple, als barris de Santa Caterina i a la Trinitat, o a la Pólvora, a la Mina, al Xup, a Sàbat, a la Culla, als Mangraners i a un massa llarg i dolorós etcètera?

Algunes vegades, els geògrafs, han arribat a descriure aquestes situacions i, quan ho han fet, sovint n'han resultat anàlisis clares, encertades i detallades. Però, menys vegades, potser perquè no s'ha volgut confessar que el progrés no és sinònim d'acumulació de riqueses i que de l'acumulació no n'ha derivat, sempre, la justícia, els geògrafs no han cercat les causes fonamentals d'aquests conflictes, causes que, potser, rauen en la mateixa essència de la societat descrita i, per això, malgrat que el diagnòstic hagi estat adequat, en el treball geogràfic ha mancat, tantes vegades, la presentació —utòpica, si es vol— d'una proposta de solució. Descriure, només, és mantenir l'estat actual de les coses i, en certa manera, és dimitir de les obligacions que imposa l'imperatiu de l'intervencionisme geogràfic.

L'intel·lectual —i qui dubta que l'especulació geogràfica és una activitat d'intel·lectuals!— té una responsabilitat concreta, davant la societat. Per això, quan abans s'ha parlat d'utopies, es feia referència a un dels aspectes fonamentals d'aquesta responsabilitat: la de ser creadors d'ideologies, malgrat que aquestes no puguin ésser, immediatament verificades. Ja des del temps de Lucien Febvre, s'havia afirmat que «entre l'home i el seu medi natural, sempre s'hi introdueixen les idees» i que, tal com, el 1977, va afirmar Peet, si l'espai és un producte social, només es pot entendre «esbrinant l'estructura i el funcionament de la societat o la formació social que l'ha produït» i que, per assolir això, cal, ben certament, l'ajuda d'una claredat ideològica.

De les converses tingudes i dels comentaris fets en les reunions esmentades en començar aquest *Pòrtic*, es desprenia la necessitat d'accelerar el paper crític de l'intel·lectual, i no d'una manera capriciosa, gratuïta o capciosa, sinó al contrari, perquè avui domina la irracionalitat, perquè avui, tal com fa poc ha dit Francisco Quirós, «els estralls urbanístics i socials recents són producte de l'aliança eficaç entre la ignorància, el desvergonyiment i la cobdícia» i, perquè davant d'aquesta situació, ja no es pot esgrimir «la decadent afirmació de la inutilitat dels esforços de l'intel·lectual i de la inevitabilitat de les situacions establertes».

No s'haurien d'acabar aquestes línies sense fer-se ressò, en el context de les idees que s'hi exposen, d'un dels temes més debatuts aquests darrers mesos de l'any, el de la divisió territorial, bon exemple de la inhibició de molts geògrafs davant dels embats del deixar-se anar i del seguir la influència dels costums i dels prejudicis més generalitzats.

S'oblida, moltes vegades, que el paper dels geògrafs —fins i tot en el camp de l'anàlisi de l'organització del territori— és contribuir d'una manera rellevant al procés de canvi de la societat, fent que, a través de la malla territorial aparegui un nou tipus d'administració en la qual, junt amb l'encert en la grandària més afinada, el ciutadà pugui esdevenir el protagonista directe de la vida pública. No es pot oblidar que una organització territorial més lligada a la realitat humana i social pot contribuir a esborrar les deficiències d'una

societat que tothom diu que no és justa i on impera el sufriment i la pobresa. Són idees que s'han de tenir molt clares, també en aquest camp de la divisió territorial de Catalunya, on s'estén amenaçadora, l'ombra de la irracionalitat.

En les converses tingudes i en els comentaris fets, alguns dels assistents a les reunions esmentades, insistiren en la necessitat del canvi d'aquesta situació, no, ben cert, només amb l'enumeració d'objectius abstractes i formosos, sinó requerint el compromís d'efectuar, per assolir-ho, un profund treball d'aclariment i d'emprar, a cada moment concret, totes les possibilitats tècniques i científiques que ho facilitin.

La geografia, fent-ho així, veuria augmentar la seva credibilitat.

Pensem que amb aquests mots d'avui, podem, tots junts, començar el «debat ampli sobre el futur i sobre l'actuació de la SOCIETAT CATALANA DE GEOGRAFIA» que havíem anunciat el mes de juny, quan la nova Junta de Govern, juntament amb els socis, feia balanç de la nostra vida i es formulaven propòsits de cara al futur. És una invitació al debat que es repetí en el *Pòrtic* del número 4 de «Treballs...», debat que considerem necessari i urgent d'efectuar conjuntament amb totes aquelles persones interessades en el desenvolupament d'aquesta branca de l'activitat científica.

L'interès demostrat pels assistents i la vivor de les converses que s'encengueren en acabar la conferència que Anne Buttimer pronuncià fa pocs dies a la SOCIETAT CATALANA DE GEOGRAFIA fa considerar obert el debat. Des d'ací ens comprometem a activar-lo tant com es pugui i a procurar que esdevingui fecund.

Ll. C. i S.